

Asia: VN/27221/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhuspalvelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

1. Pidätekö luonnoksessa esitettyä siirtymäkauden muutosta kannatettavana riittävän henkilöstön turvaamiseksi tämänhetkisessä henkilöstötilanteessa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

Näkemyksemme mukaan henkilöstömitoituksen 0,7 työntekijää asiakasta kohden siirtymäajan jatkaminen on välttämätöntä tilanteessa, jossa henkilöstön saatavuus jo nykyisellä 0,6 työntekijää asiakasta kohden mitoituksella on vaikeutunut merkittävästi kuluvaan vuoteen aikana.

Näkemyksemme mukaan nyt esitetty siirtymäaika on kuitenkin liian lyhyt ja henkilöstön saatavuus siirtymäajan jälkeen vaaditun mitoituksen tasoisena hyvin epävarmaa. Todellisuudessa siirtymäaika tulee myös jäämään selvästi lyhyemmäksi henkilöstön rekrytointiin varattavan ajan vuoksi.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

-

2. Pidätekö luonnoksessa esitettyjä vaikutusarviointeja riittävän kattavina ja asianmukaisina?

Ei

Voitte halutessanne esittää vaikutustenarviointiin liittyvät näkökohtanne.

Esityksessä keinoina henkilöstön riittävyyden parantamiseksi esitetään mm. koulutuspaikkojen lisäämistä ja palvelurakenteen muutosta yhteisöllisen asumisen ja kotihoidon kehittämisen avulla.

Koulutuspaikkojen lisääminen ei kuitenkaan ratkaise saatavuusongelmaa, mikäli alan vetovoima ja koulutukseen hakeutuneiden määrä ei samalla parane nykyisestä. Tähän liittyy tällä hetkellä paikoin merkittäviä haasteita. Myös em. palvelurakenteen muutos on vasta käynnistymässä ja sen vaikutuksia ei voine odottaa kovin pikaisesti. Asiaan liittyy tällä hetkellä epäselvyyttä mm. lupamenettelyjen osalta. Runsaan hoidon ja hoivan tarvetta (ympäri vuorokautinen palveluasuminen), jonka kysyntä monin paikoin tällä hetkellä näyttää ylittävän tarjonnan, ei liene mahdollista kompensoida näin lyhyellä aikavälillä palvelurakenteen muutoksilla, joissa palvelun tarkoituksenmukaisemman fokuksinnin lisäksi myös todellisuudessa kevennetään tarjottavaa palvelua.

Esityksessä ei huomioida kasvavan henkilöstömitoituksen vaatimaa nykyistä suurempaa sijaistarvetta, joka kuitenkin jo pelkästään vuosilomien aiheuttamana on esitetyillä henkilöstölisäyksillä kokonaisuutena satoja työntekijöitä. Varmuutta siitä, että koronatilanne helpottuisi oleellisesti vuoden 2023 aikana hoivayksiköiden osalta, ei myöskään ole. Mikäli tilanne jatkuu tältä osin nykyisen kaltaisena, tulee henkilöstön sairauspoissaolojen sijaistaminen jo nykyisellä 0,6 mitoituksella olemaan erittäin haasteellista. Huomioitava on myös se, että esitetyt hyvinvointialueiden mahdollisuudet henkilöstön parempaan kokonaissuunnitteluun ja rekrytoinnin keskittämiseen eivät tuo suoraan helpotusta yksityisten toimijoiden tilanteeseen. Rahoituksen turvaaminen tasapuolisesti tässä tilanteessa hyvinvointialueille myös yksityisten toimijoiden toimintaan on välttämätöntä. Tämä erityisesti siksi, että nykyiset sopimukset eivät kaikin osin kata olemassa olevia tuotantokustannuksia nopeasti muuttuneessa henkilöstön saatavuustilanteessa ja kulurakenteen muutoksessa.

Nyt lausunnolla olevan esityksen vaikutukset on esitetty siitä lähtökohdasta, että tilanne ikään kuin olisi helpompi, koska 0,7 mitoitus siirtyy loppuvuoteen. Käytännössä kuitenkin tilanne, jo nyt erittäin haasteelliseksi muodostuneeseen henkilöstön saatavuusongelmaan, tulee vaikeutumaan entisestään 1.4.2023 alkaen, kun mitoitus nousee 0,65 työntekijään.

Pidämme erittäin tärkeänä, että lain vaikutuksia, toimijoiden mahdollisuuksia henkilöstömitoituksen toteuttamiseen sekä henkilöstön saatavuutta tulisi arvioida perusteellisesti kesän 2023 tilanteen jälkeen ja arvioida tältä pohjalta 0,7 työntekijää asiakasta kohden siirtymäajan toimeenpanoa ja toteutusmahdollisuutta uudelleen.

Mäkelä Aino
Lahden Diakoniasäätiö sr. - Toimitusjohtaja